

Залучення громади до планування муніципального розвитку

План

1. «Таун Хол Мітінг» – міське зібрання для колективної участі громади.
2. Організація ТХМ
3. Залучення громади до участі – шлях до доброго врядування.

1. Однією з форм громадської участі у розробці політики чи вирішенні конкретних питань є Міське зібрання ХХІ століття (Town Hall Meeting). Це ще один, поширений у американських муніципалітетах, сучасний інструмент залучення громади до колективної участі, який дає гарні результати для узагальнення та консолідації думок при вирішенні конкретних питань.

Поняття «Town Hall Meeting» має американське походження, перекладається як «Міське зібрання» і означає неформальне публічне зібрання місцевих мешканців певної території (зазвичай невеличкого містечка). Досвід організації та проведення міських зібрань було запозичено у Вашингтонської неурядової організації «Говорить Америка» (America Speaks). Значення Таун Хол Мітінг (ТХМ) полягає у тому, що такі зібрання створюють реальні можливості участі громадян в ухваленні політичних рішень.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТНМ

Під час ТНМ дуже різноманітні строкаті групи громадян (від водія автобуса до досвідченого бюрократа) беруть участь у дискусії за окремими столами (близько 10-12 людей за столом), детально обговорюючи, наприклад, ключові складові різних варіантів напрямків дій (варіанти розв'язання проблеми), проблему спрямування коштів або питання планування. Формат ТНМ дозволяє ефективно залучити кожного представника громади до дискусії при доволі великій їх кількості (до 500-1000 учасників).

Такі міські зібрання покликані забезпечити вагомість голосу громади у процесі ухвалення політичних рішень та ефективно відновлювати баланс на «політичній шахівниці» шляхом одночасного залучення сотень громадян з абсолютно різним багажем знань, досвіду та інтересів, швидко підбиваючи підсумки громадської участі і поширюючи рішення ТНМ через ЗМІ. У свою чергу, особи, відповідальні за ухвалення політичних рішень, мають можливість отримати зворотній зв'язок з громадськістю щодо важливих питань, які становлять інтерес для громади.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ТНМ

- Формат ТНМ передбачає переважно публічні обговорення. Це означає, що, на відміну від експертних доповідей та круглих столів, в ході ТНМ необхідно стимулювати активність безпосередніх учасників зібрань.

- Відповідальні за ухвалення рішення особи запрошуються для участі у заході або як пересічні учасники, або в якості спостерігачів, а також дають свою оцінку та відповідають на питання учасників наприкінці зібрань.

- Дискусії за кожним столом ведуть спеціально навчені фасилітатори. Основним їхнім завданням є дотримання визначеної теми обговорення і заохочення учасників висловлювати власні думки і пропозиції.

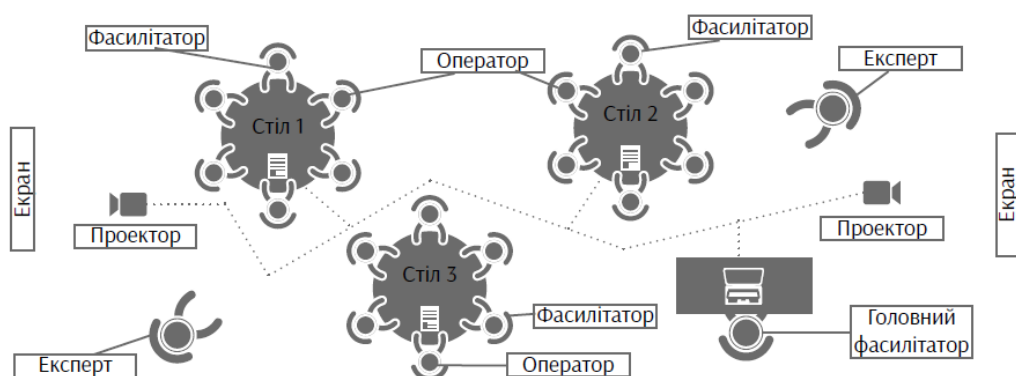
- Учасники перед початком дискусії отримують детальну і збалансовану інформацію щодо винесених на обговорення питань.

- Для проведення ТНМ розробляється спеціальне програмне забезпечення, що дозволяє подавати ідеї та рекомендації з кожного столу, які нотують оператори підключених до Інтернету комп'ютерів (або об'єднаних за допомогою точки доступу).

- Занотовані повідомлення надходять керівнику дискусії (головний фасилітатор), який редагує, узагальнює отримані повідомлення та розміщує їх на екранах, розташованих у залі (Рис.).

- Наприкінці дискусії кожен учасник може проголосувати за один із запропонованих варіантів рішень. Після завершення обговорення і виявлення варіантів, які здобули найбільшу підтримку, готується звіт з ключовими коментарями учасників, який розсилається відповідальним за ухвалення рішення особам та ЗМІ.

ПЛАН-СХЕМА ПРОВЕДЕННЯ МІСЬКОГО ЗІБРАННЯ.



2. РОБОТА ЕКСПЕРТІВ

Важливим елементом і запорукою успіху Міських зібрань є робота експертів. Задача експертів – проаналізувати проблему та розробити декілька ключових сценаріїв – варіантів розв’язання проблеми (на 1-2 сторінки кожен варіант). Такі альтернативні варіанти політики, власне, і будуть предметом обговорення учасниками Міських зібрань. Участь

експертів (перш за все авторів сценарії в) є обов'язковою для успішного проведення заходу, оскільки учасниками Міських зібрань є, переважно, пересічні громадянами, які можуть бути недостатньо обізнаними у питаннях, що винесені на обговорення. Експерти, які є авторами сценарії в, не беруть учать в обговоренні, а тільки роз'яснюють учасникам ті чи інші аспекти проблеми та запропоновані варіанти її розв'язання. Це дозволить уникнути нав'язування позицій більш досвідченими учасниками дискусії.

ФУНКЦІЇ ФАСИЛІТАТОРА

Забезпечення рівної участі усіх учасників. Основна проблема: «самоцензура» учасників діалогу. При роботі в групах люди часто уникають прямого та відвертого висловлення думок через страх осуду чи зневаги. Враховуючи це, роль фасилітатора – створити дружню конструктивну атмосферу під час дискусії, щоб кожен учасник дискусії був почутим. Він формує умови для роботи всіх учасників дискусії, запобігає некоректній критиці та стежить за дотриманням правил ввічливого спілкування під час дискусії.

Забезпечення порозуміння між учасниками діалогу. Основна проблема: жорстка позиція та непоступливість учасників діалогу. Групі важко досягти успіху, якщо її члени не розуміють та не чують один одного. Багатьом людям важко звільнитися від безапеляційних суджень та безкомпромісних позицій при обговоренні проблемних питань, і тому, захищаючи власну точку зору, вони не можуть зрозуміти позицію іншої сторони. Роль фасилітатора – допомогти членам групи зрозуміти, що будь-яке конструктивне і розумне рішення повинно бути заснованим на взаємному порозумінні та компромісі. Для забезпечення ефективного діалогу фасилітатор повинен вміти віднаходити взаємне порозуміння між сторонами шляхом дотримання основних принципів участі в дискусії і допомагати сторонам зрозуміти одне одного.

Сприяння знаходженню комплексних рішень. Основна проблема: переконання, що в результаті дискусії одна сторона буде переможцем, інша – переможеною. Багатьом людям важко уявити, що дві зацікавлені сторони з різними інтересами в результаті дискусії можуть ухвалити рішення, яке би задовольняло всіх. Більшість людей глибоко переконані, що одна сторона обов'язково повинна виграти, а інша – програти. У результаті цього дискусії часто переростають у критику з боку одних учасників, а інші учасники наполегливо захищають свої інтереси. Досвідчений фасилітатор повинен знати, як допомогти групі виробити таке рішення, яке б об'єднувало всі точки зору та влаштувало би всіх.

Навчання учасників діалогу новим способам мислення. Основна проблема: труднощі у налагодженні роботи групи. Управляючи процесом прийняття рішень, фасилітатор має навчити учасників дискусії таких навичок:

- пошуку комплексних рішень (як перетворити проблему в рішення?);

- володіння техніками ведення діалогу;
 - володіння методиками генерування нестандартних ідей, які враховують інтереси кожного
- (наприклад, мозкового штурму).

ПІДСУМОК

Алгоритм Міських зібрань XXI століття передбачає:

- проведення обговорення на основі декількох попередньо підготовлених сценаріїв в – різних варіантів розв’язання проблеми з одночасним відображенням на екранах позицій учасників;
- обговорення відбувається одночасно в малих групах (від 10 до 12 осіб);
- учасниками обговорення є передусім громадяни, зацікавлені у розв’язанні певної проблеми;
- експерти, політики, громадські діячі беруть участь в обговоренні на рівних засадах з іншими громадянами;
- за кожним круглим столом працює фасилітатор (модератор) та оператор ПК (особа, котранотує на комп’ютері думки, які висловлюють учасники);
- послідовно обговорюються всі варіанти: приблизно по 30-40 хв. на один сценарій;
- фасилітатор за кожним столом веде дискусію;
- занотовані думки учасників можна переглядати в режимі реального часу на екранах;
- після обговорення учасники голосують за визначення найкращого способу (сценарію) розв’язання проблеми.

3. Заохочення людей до участі у місцевому розвитку привело до того, що у 80-х роках ХХ сторіччя країни почали використовувати в управлінні концепцію **Доброго врядування (Good Governance)**. Вона була рекомендована міжнародними інституціями (Світовий Банк, Міжнародний валютний фонд, ПРООН) як інструмент забезпечення досягнення цілей розвитку за умов глобалізації, швидких змін середовища, акценту на людину та її інтелект, а також забезпечення прав людини, демократії участі кожного та необхідність підвищення якості послуг для людей, що стало невід’ємними характеристиками XXI сторіччя.

Досвід передових країн підтверджує, що розвиток колективної співпраці громади, наявність розвинутого соціального капіталу не тільки ставить вимоги перед владою, але й вимагає розвитку особистості як члена соціуму і позитивно впливає на прогрес. Крім різноманітних механізмів, які формують формальне середовище колективної співпраці заради певної мети, дуже важливою є довіра – довіра до справи, міжособистісна довіра та довіра до влади. Тому розвинуті країни прагнуть забезпечити умови, за яких людина буде

залучатись до суспільних процесів з потенціалом до співпраці і колективної діяльності у групі.

Необхідною передумовою для реалізації концепції Доброго врядування є те, що органи місцевого самоврядування мають повноваження, обов'язки та ресурси, які дають їм змогу здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою публічних справ під власну відповідальність в інтересах місцевого населення» 10. Добре врядування необхідне для всіх рівнів публічного 11

управління. На місцевому рівні це є фундаментально важливим, оскільки органи місцевого самоврядування є найближчими до громадян.

ПРИНЦИПИ ДОБРОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ:

Принцип 1. Чесне проведення виборів, представництво та участь для забезпечення реальних можливостей для всіх громадян мати право голосу в місцевій публічній діяльності

- Місцеві вибори проводяться відкрито та чесно, відповідно до міжнародних стандартів та національного законодавства і без будь-яких фальсифікацій.

- Громадяни перебувають у центрі публічної діяльності та чітко визначеними шляхами залучені до публічного життя на місцевому рівні.

- Всі чоловіки та жінки можуть мати право голосу при прийнятті рішень як безпосередньо, так і через легітимні посередницькі органи, що представляють їхні інтереси. Така широка участь базується на свободах волевиявлення/ самовираження зібрань та об'єднань.

- Голоси всіх громадян, включаючи й тих, які належать до найменш захищених та найбільш вразливих груп, є почутими та беруться до уваги при прийнятті рішень, включаючи й рішення щодо розподілу ресурсів.

- Завжди має місце чесна спроба узгодити різні законні інтереси та досягти широкого консенсусу у пошуках того, що є найкращим в інтересах всієї громади та як цього можна досягти.

- Рішення приймаються волею більшості, при цьому поважаються права та законні інтереси меншості.

Принцип 2. Зворотний зв'язок – чутливість для забезпечення того, щоб органи місцевого самоврядування реалізовували законні очікування та потреби громадян

- Завдання, правила, структури та процедури пристосовані до законних очікувань та потреб громадян.

- Послуги надаються, а запити та скарги розглядаються у прийнятні часові терміни.

Принцип 3. Ефективність і результативність – для забезпечення досягнення цілей при найбільш оптимальному використанні ресурсів

- Результати відповідають поставленим цілям.
- Наявні ресурси використовуються найкращим із можливих способів.
- Системи управління ефективністю діяльності дозволяють оцінити та підвищити ефективність та результативність послуг.
- Регулярно проводяться аудити для оцінки та поліпшення діяльності.

Принцип 4. Відкритість і прозорість – для забезпечення публічного доступу до інформації та сприяння розумінню того, як реалізується місцева публічна діяльність

- Рішення приймаються і реалізуються відповідно до правил і вимог чинного законодавства.
- Існує публічний доступ до всієї інформації, за винятком тієї, доступ до якої обмежений на підставі закону (як, наприклад, захист приватності чи забезпечення чесності процедури закупівель).
- Інформація про рішення, реалізацію політик та результати зроблена доступною громадськості у такий спосіб, який дає їй змогу ефективно стежити за діяльністю органів місцевого самоврядування та долучатися до неї.

Принцип 5. Верховенство права – для забезпечення справедливості, неупередженості та передбачуваності

- Місцеві влади дотримуються закону та рішень суду.
- Правила і нормативно-правові акти приймаються в установленому законом порядку та реалізуються неупереджено.

Принцип 6. Етична поведінка – для забезпечення того, щоб суспільні інтереси громади переважали над приватними

- Публічні цінності завжди переважають над індивідуальними інтересами.
- Існують ефективні засоби запобігання та боротьби з усіма формами корупції.
- Про конфлікти інтересів проголошується вчасно, а залучені до них особи повинні утримуватися від участі у прийнятті відповідних рішень.

Принцип 7. Компетентність і спроможність – для забезпечення того, щоб місцеві (виборні) представники та службовці могли добре виконувати свої обов'язки

- Професійні навички тих, хто здійснює управління, постійно підтримуються та вдосконалюються для покращення результатів їхньої роботи та впливу.

Принцип 8. Інноваційність та відкритість до змін – для отримання переваг від нових рішень та кращих практик

- Ведеться пошук нових та ефективних шляхів вирішення проблем, і перевага надається сучасним методам надання послуг.

- Існує готовність реалізовувати пілотні та випробовувати нові програми і вивчати досвід інших.

- Створюється сприятливий для змін клімат заради досягнення кращих результатів.

Принцип 9. Сталий розвиток та стратегічна орієнтація

- Потреби майбутніх поколінь беруться до уваги в поточній діяльності /політиці.

- Вимога сталого розвитку громади постійно береться до уваги. Рішення приймаються з урахуванням усіх видів витрат, таких, як екологічні, структурні, фінансові, економічні чи соціальні, з метою запобігання передачі проблем та напруги наступним поколінням.

- Існує розгорнуте та стратегічне бачення майбутнього місцевої громади з розумінням того, що є необхідним для такого розвитку.

- Існує розуміння проблем історичного, культурного та соціального характеру, на якому ґрунтується це бачення.

Принцип 10. Раціональне управління фінансами для забезпечення розсудливого та продуктивного використання ресурсів держави і територіальних громад

- Дотримується економічності при управлінні фінансами, в тому числі під час взяття зобов'язань по кредитах та їхнього використання, під час оцінки ресурсів, прибутків і резервів та при використанні непередбачених прибутків.

Принцип 11. Права людини, культурне різноманіття та соціальна згуртованість

- У межах сфери впливу місцевої влади права людини поважаються, захищаються та реалізуються. Ведеться боротьба з дискримінацією за будь-якими ознаками.

- Культурне різноманіття вважається цінністю, та постійно докладаються зусилля для забезпечення того, щоб усі робили свій внесок у місцеву громаду, ототожнювали себе з громадою та не почували себе виключеними з неї.

Принцип 12. Підзвітність

- Усі учасники процесу прийняття рішень, колективні та індивідуальні, несуть відповідальність за свої рішення.

- Рішення повідомляються, пояснюються та можуть бути оскаржені, якщо необхідно.

Зазначені принципи перевірені практикою і дозволяють в умовах реалій сьогодення за участі громад та залучення усіх зацікавлених сторін до процесів планування, прийняття і реалізації рішень та стратегій уникнути більшості ризиків неспроможності влади забезпечити якість та успішність управління.